

Željko „Arkan“ Ražnatović a Eduard Limonov

Přední italský deník *Il Corriere Della Serra* otiskl ve své nedělní příloze *La Lettura* velký rozhovor s Limonovem.

„Během roku prošla ruská společnost radikální proměnou. Přes dvacet let jsme jako národ i země žili v ponížení. Museli jsme přijímat jednu porážku za druhou. Ruskem vytvořený stát, Sovětský svaz, spáchal sebevraždu – u níž mu asistovali chamtiví cizinci. Třidvacet let jsme setrvali v kolektivní depresi. Velké národy neustále vyžadují vítězství, i když ne nutně vojenská, každopádně by se měly považovat za vítěze. Připojení Krymu k Rusku vnímají Rusové jako dlouho vzývané vítězství. Konečně! Skoro by se to dalo přirovnat ke španělské rekonquistě.“ – Eduard Limonov

Během svého života všude byl a všechno vyzkoušel. Edouard Venjaminovič Savenko alias Eduard Limonov. Rváč z ghetta, možná agent KGB, žebrák, vagabund, komorník progresivního amerického magnáta, trendy básník a spisovatel pařížských salónů, neodolatelný svůdník, během rozpadu Jugoslávie odstřelovač u Arkanových tygrů, politik, zakladatel Národně bolševické strany, po jejímž zániku se podílel na vzniku strany Jiné Rusko.

Limonov, trpký jako ovoce, které si zvolil jako svůj pseudonym, je však především

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

antihrdinou, estétem a outsiderem, který si vědomě zásadně volí stranu, na níž byste neměli stát – aniž by se však kdy kvůli tomu stal poraženým.

V zásadě lze Eduarda Limonova popsat jako exhibicionistu, který se nikdy nebál rizika a za svá dobrodružství zaplatil vysokou cenu: mj. v podobě trestu dvou a půl roku odnětí svobody v roce 2003, z nichž 12 měsíců strávil v trestní kolonii číslo 13 ve stepi poblíž Saratova.

Může se zdát paradoxní, že ve svém životě naplněném nebezpečím se postava proslavená eponymní knihou Francouze Emmanuela Carrèreho tehdy poprvé ocitla na okraji, v katakombách ruských národních dějin, jako charismatický excentrik, kterému zůstává věrných jen pár tuctů desperátů.

Dnes se však situace znovu otočila a on se octnul v mainstreamu; bojovník nacionalistického přesvědčení, které díky událostem na Ukrajině a reakci Západu prostoupilo kolektivního ducha ruského národa.

Limonov nás přijal ve svém bytečku v centru Moskvy poblíž Majakovského náměstí. Urostlý mladík nás vyzvedl několik ulic odtamtud a zavedl nás do budovy. Další udělaný chlapík pak otevřel vyztužené dveře. Patří k militantům, kteří mu dělají osobní strážce.

Brzy mu bude 72 a i přes své stříbrem prokvetlé skráně vypadá o dvacet let mladší.

Úzký obličej doplněný nevyhnutelnou bradkou, malá náušnice. Oblečen je komplet v černém: úzké kalhoty, vesta bez rukávů a rolák.

Hlas má měkký, lehce nakřápnutý. Jeho chování prozrazuje klid a jistou mírnost, navenek v protikladu s divokostí typickou pro jeho život.

„Vy Západáci vůbec nechápete, k čemu došlo,“ otevírá a nabízí nám šálek čaje.

La Lettura: Co nechápeme?

Eduard Limonov: Že na Donbasu žijí Rusové. A že není rozdílu mezi nimi a Rusy žijícími v přilehlých oblastech Ruska jako Krasnodar nebo Stavropol: stejní lidé, nářečí, dějiny. Je to Putinova chyba, že to USA a Evropě jasně neřekl, když je to navíc v našem národním zájmu.

LL: Takže podle vás je Ukrajina vlastně Rusko?

EL: Ne tak docela. Je to malá říše, složená z území odňatého hlavně Rusku, ale taky Polsku, Československu, Rumunsku a Maďarsku.

Její hranice jsou hranicemi správních jednotky Ukrajinské sovětské socialistické republiky, které ale reálně nikdy neexistovaly. Jedná se o imaginární území existující, znovu to opakuji, jedine díky úředním výnosům.

Vezměte si třeba Lvov, považovaný za centrum ukrajinského nacionalismu: Ukrajina ho získala v roce 1939 podepsáním paktu Molotov-Ribbentrop.

Tehdy tam žilo 57% Poláků, zbytek tvořili z většiny Židé, Ukrajinců pouze hrstka.

Jih země byl k Ukrajině připojen poté, co jej dobyla Rudá armáda. Tak mluví dějiny.

Když se ale Ukrajina od SSSR oddělila, tato území – počínaje Krymem, darovaným roku 1954 Chruščovem – nevrátila.

Nechápu, proč Putin ještě neřekl, že Rusko a Donbas jsou totéž.

LL: Možná kvůli otázce uznání mezinárodního statusu obou území...

EL: Když se roku 1991 území Sovětského svazu kouskovalo, mezinárodní společenství se tomu smálo. Řekl snad někdo něco? Ne. To Západu vyčítám: dvojí metr u mezinárodních otázek – jistá pravidla pro země jako Rusko a jiná pro Západ. Na Ukrajině nebude mír, dokud nezajistí svobodu svým koloniím, čímž mám na mysli Donbas. Putin to ostatně měl říct takto přímo.

LL: Možná že Putin na rozdíl od Krymu nechce Donbas anektovat, protože by to jen vyvolalo další problémy?

EL: Možná. Třeba nechtěl připojit ani Krym, ale byla to jeho povinnost, ať se mu to líbí nebo ne. Je ruským prezidentem a hodně riskoval.

LL: Byl to však kalkulovaný risk, protože jeho obliba převyšuje 80%.

EL: Stále ještě působí setrvačnost z připojení Krymu. Pokud ale ponechá Donbas napospas kyjevské vládě spolu s tisíci ruských dobrovolníků, kteří nasazují životy, jeho obliba zmizí jako jarní sníh. Zatím se to tak nezdá, ale Putin uvázl ve slepé uličce.

LL: Co podle vás udělá?

EL: Reaguje správně, postupně se radikalizuje. Chápe, že Minské dohody byly fraška, která pomohla jedině Porošenkovi. I kdyby nechtěl, musí jednat. Před rokem, když se objevila krymská otázka, byl Putin posedlý olympiádou, kterou považoval za své veledílo. Byl spokojený. Musel však přistoupit k uskutečnění armádou dávno připravených plánů. Krym se stal jeho vítězstvím, tak trochu jemu navzdory. Na Donbas vůbec nepomýšlel. Západní země ho sice obviňují z touhy jej anektovat, ale jemu se do toho nechce.

LL: Znovudobytí kterého území přijde na řadu po Ukrajině? Pobaltí?

EL: Samozřejmě ne. Abych se vrátil k Ukrajině, měla by podle mě existovat jako stát, složený ovšem jen ze západních provincií, které lze považovat za ukrajinské. Nechci jim upírat jejich kulturu a jejich nádherný jazyk. Ale znovu říkám: musejí dát svobodu ruskému území.

LL: V minulosti jste Putina opakovaně kritizoval: je tedy lídrem, jakého Rusko

potřebuje?

EL: Máme autoritářské zřízení. A Putin je vůdcem, jakého máme, tomu nelze uniknout. Vidím však odlišnosti mezi Putinem prvních dvou volebních období a tím dnešním. Ten první si vedl katastrofálně a dával najevo svůj komplex méněcennosti někdejšího nižšího důstojníka KGB. Užíval si společnost světových vůdců: Bushe ml., Schrödera, Berlusconiho. Postupem času se ale leccos naučil a zlepšil se. Dal sbohem pozlátku a pustil se do vážné práce. Vládne ve složitých časech a dělá, co musí. Je sotva možné po něm dnes nechtít, aby vládl autoritářsky.

LL: Může být Rusko neautoritářskou zemí?

EL: Bude-li Obama pokračovat ve své rétorice o nutnosti nás potrestat, nutí nás to mít autoritářské vůdce.

LL: Čím je pro vás Rusko?

EL: Největším evropským národem. Je nás dvakrát víc než Němců. My jsme Evropa. Západní část je vlastně přívazkem, nejen co se území, ale také bohatství, týče.

LL: Ve skutečnosti je dnes ale EU největší hospodářskou mocností na světě.

EL: Na světě jsou i důležitější věci než trhy a obchod.

LL: Jste-li největší evropská mocnost, k čemu vlastně nacionalismus?

EL: Nejsme o nic větší nacionalisté než Francouzi či Němci. Jsme spíše imperialistická než nacionalistická mocnost. V Rusku máme přes 20 milionů muslimů, nejde však o imigranty, žijí tu odedávna. Stojíme proti separatismu. Samozřejmě existuje i ruský etnický nacionalismus, naštěstí v menšině, což vytváří problémy. Nejsem a nikdy jsem nebyl ruský nacionalista, pokládám se spíš za imperialistu. Chci v naší zemi rozmanitost, ale sjednocenou ruskou civilizací, kulturou a dějinami. Rusko může žít jedině jako mozaika.

LL: Patříte ale k západnímu světu nebo ne?

EL: Na tom nesejde. Je to dogmatická otázka bez skutečného významu. Patří k západnímu světu Jižní Korea? Ne – a přesto bývá za jeho součást považována. Kudy vedou hranice Západu? Pro nás to není důležité.

LL: Co vymezuje ruskou identitu?

EL: Naše historie. Nejsme lepší než ostatní – ale ani horší. Odmítáme, aby nás někdo ponižoval, přehlížel nebo s námi jednal jako s podřadnými. Tím nás rozzuří. Takové je dnes naše duchovní rozpoložení.

LL: Západ si nárokuje hodnoty Francouzské revoluce: demokracii, oddělení moci,

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

lidská práva. Patří demokracie k vašim hodnotám?

EL: Pro Rusy je nejzásadnějším pojmem *spravedlivost*, tedy spravedlnost ve smyslu sociální férovosti a odporu k nerovnostem. Přijde mi, že naše spravedlivost má velice blízko k tomu, čemu říkáte demokracie.

LL: Mohou sankce a hospodářská krize ohrozit Putinovu pozici?

EL: Dnešní svět ekonomiku dosti přeceňuje. Dějiny pohánějí vášně. Ekonomickému nátlaku se dá vzdorovat, což také učiníme. Udělá ale Putin na Donbasu, co musí? Podívejte se na naše dějiny: obléhání Leningradu nebo Stalingradu. Dokážeme to. Porazili jsme leckoho, od Napoleona po Hitlera. Rusovi ovšem více než na politické ekonomii záleží na národní hrdosti – a myslím, že národní charakter svých lidí znám dobře.

Rozhovor Paola Valentina s Eduardem Limonovem *Io, Limonov. Noi siamo l'Europa. E l'Ucraina è un'invenzione* vyšel na stránkách *Corriere della Sera* – Il Club de La Lettura. Český překlad pořízen z překladu Eugène Montsalvata na stránkách *Niekisch Translation Project*.